

БЛАЗОН НА ЛАВОТ ВО ПРИПИШАНИТЕ ГРБОВИ НА АЛЕКСАНДАР III МАКЕДОНСКИ

Иван Нацевски

Од сите историски личности кои ги дала Македонија, Александар III Македонски со сигурност е најзначаен од хералдичка гледна точка. Ова се должи на неговата популарност во средновековна Европа, која произлегла од широката распространетост на дела познати како александриди. Станува збор за книги кои се појавиле во X век, а веќе кон крајот на XIII биле надополнети со графички прикази со хералдички содржини. Александридите најчесто претставуваат превод на дело од II до III век од непознат автор, понекогаш именуван како Псевдо - Калистен, а напишано на класичен грчки јазик.¹ Во IV век се појавил латински препис, а, веројатно, веќе во X век се појавил и старословенски превод.² Освен нив, за Александар III во средновековна Европа се дознало и од дела со поопширна историска тематика, односно од дела со енциклопедиски карактер. И овде се среќаваат прикази со хералдички содржини. Припишаниот грб на Александар III Македонски го среќаваме како дел од движното и недвижното наследство. Движното наследство може да се подели на пишани извори и таписерии. Недвижното наследство во основа претставува дел од архитектонската орнаментика.

Класификацијата на пишаните извори може да направи врз основа на неколку особености, при што се добива следната поделба: 1. Вид на пишаните извори: а) историски книги; б) грбовници; в) илустрации. 2. Содржина на пишаните извори: а) девет достоинствени; б) илустрирани романи - александриди; в) општоисториска содржина. 3. Симбол во пишаните извори: а) лав; б) грифон; в) свона; г) круни; д) волк; е) коза;

BLASON OF THE LION IN THE ATTRIBUTED ARMS OF ALEXANDER III OF MACEDONIA

Ivan Nacevski

Of all the historic figures born in Macedonia, Alexander the Great is surely the most important in heraldic aspect and connotation. This is due to his popularity in Medieval Europe as a result of the wide distribution of the literary works known as "The Romance of Alexander". The Romance of Alexander appeared in the X century, and by the late XIII century was complemented with graphics with heraldic content. These books



Сл.1 Fig Recueil historique et héraldique traités d'armoiries, d'art militaire

were often a translation of the work of an unknown author, sometimes referred to as Pseudo - Callisthenes, written during the II - III centuries in classical Greek.¹ In the fourth century a Latin copy of the same work appeared, and probably during the X century an Old Slavonic translation appeared.² Alexander the Great is found in other medieval works with broader historical themes, or works with encyclopedic character. These works show miniature illustrations with heraldic content. The attributed coat of arms of Alexander the Great is found as part of the mobile and

immobile cultural heritage. The mobile heritage can be divided into written sources and tapestries; the immobile heritage is essentially part of the architectural ornamentation.

The classification of the written sources can be made on several features yielding the following partitions; 1. Type-written sources: а) historic books; б) armorials; в) illustrations; 2. Content of the written sources: а) the Nine Worthies; б) illustrated novels - the Romance of Alexander; в) general historic content; 3. Symbols in the written sources: а) lion; б) griffin; в) bell; д) crown; е) wolf; ф) goat; г) bends/party

е) превези/лево скосен; итн. 4. Јазик на пишани-те извори: класичен грчки; латински; францу-ски; германски; фламански; англиски; шпански; португалски; персиски. Треба да се нагласи дека сите извори едновременно се вклопуваат во по една од погоренаведените групи.

Ако Александар е најинтересна македонска хералдичка личност, тогаш лавот со сигурност е негов најинтересен симбол. Ова, пред сè, се должи на прилично широката распространетост на лавот како македонски симбол во XIX век што, пак, секако, се должи на Стематографија-та на Христофор Жефаровиќ³, но, можеби, уште повеќе на незатвореното прашање за хералдич-ки државен грб на Република Македонија. Последново недвосмислено е силно повлијаено од делото „Грбовите на Македонија“ од академик Александар Матковски, што до скоро беше един-ствено капитално дело за хералди-ка⁴ на македонски јазик и покрај тоа што истото се занимава само со еден дел кој се однесува на илирска-та хералдика⁵. Одредена светлост на ова прашање фрла и еден сосема нов напис „Од грбот на Александар Велики до грбот на Македонија“⁶, во кој авторот се обидува да ја посо-чи врска меѓу западноевропската и илирската хералдика.

Овој напис си задава цел херал-дички да обработи една пообемна група од 35 дела каде што се среќа-ва лав во некој хералдички облик поврзан со Александар Македон-ски. Написот нема да го анализира значењето на лавот како симбол на македонскиот владетел ниту, пак, да го разгледува неговото значење денес, особено во контекст на решавање на др-жавниот грб на Македонија, бидејќи тоа би било предмет на многу пообремен труд, туку се надева да го запознае читателот со различните блазони со лав припишани на Александар Трети.

Според видот на делата што ќе ги обработиме, 17 се историски книги, а 18 се грбовници. Од ис-ториските книги 6 се книги со општоисториска содржина, три дела се за деветте достоинстве-ници, а останатите 8 се александриди. Во однос на јазикот, единаесет се на француски јазик, три

per bend sinister; etc.; 4. Language of the written sources: classical Greek; Latin; French; German; Dutch; English; Spanish; Portuguese; Persian. All the sources are part of one of the mentioned categories simultaneously.

If Alexander was Macedonia's most interesting heraldic person then, the lion is surely his most interesting symbol. This is primarily due to the fairly widespread use of the lion as a Macedonian symbol in the XIX century which in turn was due to the Stematography by Christopher Zhefarovich,³ but perhaps more so because of the unsolved issue of the heraldic coat of arms of the Republic of Macedonia. The latter is definitely strongly influenced by the work of Alexander Matkovski "The Coat of Arms of Macedonia" which until recently was the only major work of heraldry⁴ in Macedonian, despite the fact that it deals only with one part relating to Illyrian heraldry.⁵ A Certain light on this issue is cast by a recent article "From the coat of arms of Alexander the Great to the coat of arms of Macedonia"⁶ in which the author tries to indicate the relationship between Western European and Illyrian heraldry.

This article has a goal of processing a wider group of 35 sources in which a heraldic lion is found in the attributed coats of arms of Alexander the Great. The article will not analyze the meaning of the lion as a symbol of the Macedonian ruler nor will it review its relevance today, especially in the context of resolving the Coat of Arms of Macedonia, because that would be subject to very considerable effort. But it is hoped to acquaint the reader with various blazons including a lion attributed to Alexander the Third.

According to the type of work taken into consideration, 17 are historical books and 18 are armorials. Of the history books, 6 are books with general historic content, three are for the Nine Worthies and the remaining 8 are Romance of Alexander. In terms of language, eleven are in French, three books are in Latin and one each in Persian, Portuguese and Classical Greek. In



Сл.2 Fig *Traité de la noblesse des offices d'armes, et du blazon*

книги се на латински и по една на персиски, португалски и на класичен грчки. Во табелата 1 на стр. 17 се дадени делата и соодветниот блазон.

Од осумнаесетте грбовници дури дванаесет се напишани на француски јазик. По два грбовника се на португалски и шпански јазик и по еден грбовник е напишан на германски и англиски јазик. Практично во сите овие грбовници грбот на Александар се вбројува во поредицата на деветте достоинственици. Преглед е даден во табелата 2 на стр. 18.

Од двете претставени табели се гледа дека групата припишани грбови на Александар е доста богата со блазони. Поточно, групата би можела да се подели на четири подгрупи во однос на хералдичката положба на лавот и неговите атрибути, и тоа: разгневен лав (19 пати или 54%); лав држи секира (8 пати или 23%); лав држи секира седнат на престол (7 пати или 20 %) и два лава соочени (1 пат или 3%). Ако се распределат по видот на изворот, тогаш разгневениот лав се среќава пет пати од шест извора кај книгите со општоисториска содржина. Останатиот еден извор прикажува лав со секира. Кај александридите и кај делата за деветте достоинственици, разгневениот лав се среќава седум пати, а лавот со секира и лавот седнат на престол по два пати. Делот на грбовниците има речиси изедначена застапеност на три од четирите блазона. Така, разгневениот лав се среќава седум пати, а лавот со секира и лавот седнат на престол по пет пати. Тука има и еден пример на два лава свртени еден спроти друг или хералдички кажано соочени.

Веќе беше посочено дека во сите обработени грбовници припишаниот грб на Александар е дел од поредицата на деветте достоинственици. Ова би значело дека заедно со трите овде обработени романсиерски дела со таква содржина има 21 грб од таа поредица, т.е. таа претставува најголема група грбови. Токму затоа е интересно да се види содржината на истата. Имено, разгневениот лав се јавува 8 пати од 21 грб или 38%, лавот со секира и лавот седнат на престол по 6 пати или по 29% и

table 1 on p.17 the works and their appropriate blazon is presented.

Of the eighteen armorials twelve are written in French, two each are in Portuguese and Spanish and one roll each is in German and English. In virtually all the armorials, the attributed coat of arms of Alexander is part of the series of the Nine Worthies. See Table 2 on p.18.

The presented tables show that the attributed coats of arms of Alexander the Great are rich with blazons. Specifically, the group could be divided into four subgroups in terms of the heraldic position of the lion and its attributes as: lion rampant (19 times or 54%); lion bearing an axe (8 times or 23%); bearing an axe seated on a throne (7 times or 20%) and two lions affrontés (1 time or 3%). If allocated by type of source, then the lion rampant is encountered five times in six sources with general history content. The

remaining one source shows a lion bearing an axe. In the Romances of Alexander and the Nine Worthies the lion rampant is found seven times, and the lion bearing an axe and a lion sitting on a throne two times respectably. The part of the armorials has almost an equal representation of the three out of the four blazons. So the lion rampant is found seven times, and the lion bearing an axe and the lion

sitting on a throne five times, respectively. In this group there's an example of two lions facing one another or affronté heraldically speaking.

It has already been pointed out that in all processed armorials the attributed coat of arms of Alexander the Great is part of the series of the Nine Worthies. This means that along with the three novel works of such content covered here, this group has 21 coat of arms from that series making it the largest group of coat of arms. That is why it is interesting to see the heraldic content of this group. The lion rampant appears 8 times out of 21 or 38%, the lion bearing an axe and a lion sitting on a throne 6 times, or 29% each, and the two lions affronté once or 4%. This



Сл.3 Fig Histoire ancienne jusqu'à César

два лава свртени еден спроти друг - 1 пат или 4%. Ваквата состојба не е изненадувачка од проста причина што грбовите на личностите опфатени во поредицата никогаш не биле искристализирани распределени и одржани во таква состојба. Напротив, мешањето било често. Особено е изразено она меѓу грбовите на Хектор Тројски и Александар Македонски, а највоочлив овде е примерот на двата лава кои најчесто се припишувани на Хектор, но и на Александар. Лавот со секира и лавот на престол, исто така, честопати се припишувани на едниот или на другиот.

Во однос на боите, состојбата е слична, ако не и поширена. Така, од 35 полиња 17 или 48% се црвени, 11 или 31% се златни, 2 или 6% се црни, 3 или 9% се сини и по 1 или 3% сребрено и едно или 3% со шрафура за сино, но без потврда во текстот. Лавовите, пак, 19 пати или 54% се златни, 11 пати или 31% се црвени, 3 пати или 9% се сребрени, и по 1 пат или по 3% син и црн. Рапределени по посочените блазонски подгрупи тоа значи:

I Разгневен лав

1. Црвено поле - златен лав - 8 *йаџи*, и тоа како што следува:
 - 1.1 црвено, златен лав - 6 пати;
 - 1.2 црвено, во облаковиден обраб - златен,
 - 1.3 црвено, златен лав - 1 пат;
 - 1.4 црвено, златен лав вооружан сино - 1 пат.
2. Златно поле - црвен лав - 5 *йаџи*, и тоа како што следува:
 - 2.1 злато, црвен лав - 3 пати;
 - 2.2 злато, црвен лав вооружан сино - 2 пати.
3. Црвено поле - сребрен лав - 2 *йаџи*:
 - 3.1 црвено, сребрен лав - 1 пат;
 - 3.2 црвено, во облаковиден сребрен ореол сребрен лав - 1 пат.
4. Сино поле - златен лав - 2 *йаџи*:
 - 4.1 сино, во раб - златна, златен лав - 1 пат;
 - 4.2 сино просеано со крин - златен, златен лав - 1 пат;
5. Сино поле - сребрен лав - 1 пат;
6. Сребрено поле - црвен лав - 1 пат.

situation is not surprising, for the simple reason that the coat of arms of individuals covered in the Nine Worthies have never been crystallized, distributed and maintained in strict order among them. The interference was rather often especially between the coat of arms of Hector of Troy and Alexander the Great. The most obvious example here is the two lions that are commonly attributed to Hector, but to Alexander also. The lion bearing an axe and the lion seated on a throne are also often attributed to one or the other.

In regard to the color the situation is similar, if not more colorful. Thus, out of the 35 fields 17 or 48% are gules, 11 or 31% are or, 2 or 6% are sable, 3 or 9% are azure and 1 or 3% is argent and one or 3% is hatched for azure without confirmation of the color in the in the text. The Lions on the other hand 19 times or 54% are or, 11 times, or 31% are gules, 3 times or 9% are argent, and 1 time or 3% are

azure and sable, respectably. Allocated under those subgroups that means:

I. Lion rampant

1. Gules - lion or 8 times as follows:
 - 1.1 Gules, lion Or, 6 times;
 - 1.2 Gules, a lion Or within a bordure engrailed Or, 1 time;
 - 1.3 Lion Or, 1 time;
 - 1.4 Gules, lion Or, armed and langued Azure, 1 time;
2. Or - lion gules 5 times as follows:
 - 2.1. Or, lion Gules 3 times;
 - 2.2 Or, lion Gules, armed and langued Azure 2 times;
3. Gules - lion Argent 2 times;
 - 3.1 Gules, lion Argent 1 time;
 - 3.2 Gules, lion rampant within a tressure engrailed, all Argent 1 time;
4. Azure - lion Or 2 times;
 - 4.1 Azure, lion Or 1 time;
 - 4.2 Azure, semé-de-lis, lion, all Or 1 time;
5. Azure, lion Argent 1 time;
6. Argent, lion Gules 1 time;

II. Lion bearing an axe

1. Or, lion rampant bearing an axe all Gules 3



Сл.3 Fig De Civitate Dei contra Paganos

II. Лав држи секира

1. златно, црвен лав со црвена секира - 3 пати;
2. златно, син лав со црна секира - 1 пат;
3. златно, црвен лав со сина секира - 1 пат;
4. црвено, златен лав со златна секира - 2 пати;
5. црвено, златен лав со сина секира - 1 пат.

III. Лав седнат на трон и држи секира

1. црвено поле - златен лав на син трон со сина секира - 2 пати;
2. црвено поле - златен лав на сребрен трон со сребрена секира - 2 пати;
3. црвено поле - златен лав на трон со секира во природни бои - 1 пат;
4. црно поле - златен лав на црвен трон со црвена секира - 1 пат;
5. лав седнат на престол и држи секира - без боја - 1 пат.

IV. Два лава соочени

1. црно, два златни лава соочени - 1 пат.

Од ова произлегува дека од обработените извори за 19 разгневени лава има 11 различни блазона. За 8 лава со секира има 5 различни блазона и за 7 лава на престол, исто така, има 5 блазона. Само соочените два лава имаат еден пример со еден блазон. Собрани заедно се доаѓа до бројката од 22 блазона за 35 разгледани грба. Јазикот на кој се пишувани овие дела, исто така, е индикативен. Дури 23 дела се на француски јазик, а останатите на некој друг романски јазик. Само едно дело кое има лав е на германски. Притоа, тоа е и едно од најстарите⁷ претстави на грбот на Александар во условно германските земји. Сите други познати дела на германски јазик имаат други симболи за грбот на Александар, а тие не се мал број.

Изложеното дотука станува евидентна шема во претставата на хералдичкиот Александар во претежно романските земји. Таа оди во две главни насоки. Првата насока е онаа на постарите општоисториски дела каде што преовладува разгневениот лав. Втората, пак, е онаа на александридите, и деветте достоинственици, без разлика дали се од

times;

2. Or, lion rampant Azure, bearing an axe sable 1 time;
3. Or, lion rampant gules, bearing an axe Azure 1 time;
4. Gules, lion rampant bearing an axe, all Or 2 times;
5. Gules, lion rampant Or, bearing an axe Azure 1 time;

III. Lion sejant on a throne holding a halbard

1. Gules, Lion Or, sejant on a throne Azure, holding a halbard Azure 2 times;
2. Gules, Lion Or, sejant on a throne Argent, holding a halbard Argent 2 times;
3. Gules, Lion Or, sejant on a throne proper holding a halbard proper 2 times;
4. Sable, Lion Or, sejant on a throne Gules, holding a halbard Gules 1 time;
5. Lion sejant on a throne holding a halbard - no colors 1 time;

IV. Two lions affronté

1. Sable, two lions affronté Or 1 time;

This clearly shows that from the sources taken in consideration for 19 lions rampant there are 11 different blazons. For 8 lions bearing an axe there are 5 different blazons and for 7 lions sejant on a throne holding a halbard again 5 different blazons. The two lions affrontés have one blazon only. All together we come to the figure of 22 blazons for 35 reviewed sources. The language of these written works is also indicative. As much as 23 sources are in French and the rest are in another Romance language. Only one source with a lion is in German. In addition this is also one of the oldest⁷ emblazons of the attributed coat of arms of Alexander in the German countries. All other known works in German have other symbols on the coat of arms of Alexander, and they are not in a small number.

From all of the above a schema becomes evident in the representation of the heraldic Alexander in the countries with dominant Latin languages. It goes in two main directions. The first direction is that of the older general history sources where the lion rampant is prevailing. The second is that of the Romances of Alexander, the Nine Worthies, with no significance



Сл.5 Fig UNIVERSEEL WAPENBOEK

НАСЛОВ / TITLE	БЛАЗОН / BLAZON
ОПШТОИСТОРИСКИ / GENERAL HISTORY	
Liber Floridus ¹	Сребрено, црвен лав ² / Argent, a lion rampant Gules
Histoire ancienne jusqu'à César ³	Црвено, сребрен лав / Gules, a lion rampant Argent
Jami' al-Tawarikh ⁴	Сино, златен лав / Azure, a lion rampant Or
De Civitate Dei contra Paganos ⁵	Сино, просеано со крин, лав, сето златно / Azure, semédelis, a lion rampat, all Or
Fran ais 64 ⁶	Златно, син лав држи црна секира / Or, a lion rampant Azure bearing an axe Sable
Histoire ancienne jusqu'à César ⁷	Сино, сребрен лав / Azure, a lion rampant Argent
ДОСТОЈНИ / WORTHIES	
Les Voeux du paon ⁸	Златно, црвен лав / Or, a lion rampant Gules
Le Chevalier Errant ⁹	Црвено, лав држи секира, сето златно / Gules. A lion rampant bearing an axe, all Or
Cronica llamada el triunfo de los nueve Crsiados ¹⁰	Лав на престол држи секира. Нема бои / A lion sejant on a throne maintaining an axe (no colours)
АЛЕКСАНДРИДИ / ROMANCES OF ALEXANDER	
Français 786 ¹¹	Црвено, во облаковиден ореол, лав, сето сребрено ¹² / Gules, a lion rampant within a tressure engrailed, all Argent
Roman d'Alexandre en Prose ¹³	Златно, црвен лав / Or, a lion rampant Gules
Romance of Alexander ¹⁴	Златно, црвен лав / Or, a lion rampant Gules
Roman de toute chevalerie ¹⁵	Црвено, златен лав / Gules, a lion rampant Or
Romance of Alexander ¹⁶	Црвено, златен лав / Gules, a lion rampant Or
Le Livre des conquêtes et faits d'Alexandre ¹⁷	Златно, црвен лав, оружан сино / Or, a lion rampant Gules, armed Azure
Faicts et conquestes d'Alexandre ¹⁸	Златно, црвен лав / Or, a lion rampant Gules
Histoires du grant Alexandre de Macedone ¹⁹	Златно, црвен лав седнат на престол и држи секира, обете сини / Or a lion Gules sejant on a throne Azure, maintaining an halbard Azure

ФРАНЦУСКИ / FRENCH • ЛАТИНСКИ / LATIN • ПЕРСИСКИ / PERSIAN • ПОРТУГАЛСКИ / PORTUGAL • С.В. ГРЧКИ / MED. GREEK

НАВОДИ • ENDNOTES

1 Од 1250 - 1275, BnF, ark:/12148/btv1b6000541b

2 Тешко може од емблazonот да се процени дали е лав или волк / It is hard to distinguish whether it is a lion or wolf

3 Од 1260 - 1270, Dijon - BM - ms. 0562

4 Од 1314, Edinburgh University Library, MS. Or. 20

5 Од 1480, Maçon - BM - ms. 0,001

6 Од XV век, BnF, ark:/12148/btv1b85624763

7 Од 1474, Maître de Tanguy du Chastel, Bibliothèque de Rennes - Les Champs Libres, Ms 2331

8 Jacques de Longuyon, 1312 првпат се спомнуваат деветте достоинственици., Morgan Library. MS G.24 fol. 69v

9 Од 1394 B.N Paris

10 Од 1530, Cota do exemplar digitalizado: res-3736-v

11 Од 1275 - 1300, BnF, ark:/12148/btv1b90606268

12 Тешко може од емблazonот да се процени дали е лав или волк / It is hard to distinguish whether it is a lion or wolf

13 Од 1300 - 1325 <http://www.bl.uk/catalogues/illuminatedmanuscripts/>

14 Од 1338 - 1344, Bodleian Library MS. Bodl. 264

15 Од 1304 - 1308, BnF, ark:/12148/btv1b60002590

16 Од XIV, Instituto Ellenico di Venezia <http://194.177.217.107/gr/>

17 Од 1396 - 1467, Jean Wauquelin, Petit Palais

18 Од 1448 - 1450 од Jean Wauquelin, BnF, ark:/12148/btv1b6000083z

19 Од 1468 од Vasque de Lucène, BnF, ark:/12148/btv1b10511088k

НАСЛОВ / TITLE	БЛАЗОН / BLAZON
Recueil historique et héraldique: traités d'armoiries, d'art militaire ¹	Црно, два лава соочени, обата златни / Sable two lions or affrontés
Armorial dit Le Breton ²	Златно, лав држи секира, сето црвено / Or, a lion rampant and bearing an axe, all Gules
Armorial et traité d'héraldique ³	Златно, лав држи секира, сето црвено / Or, a lion rampant and bearing an axe, all Gules
Armorial général, d'origine vraisemblablement lorraine, précédé de deux courts traités de blason ⁴	Црвено, златен лав / Gules, a lion rampant Or
Traité de la noblesse des offices d'armes, et du blason ⁵	Црно, златен лав седнат на трон држи секира, обете црвени / Sable a lion Or sejant on a throne Gules and maintaining a halbard Gules
Traité de blason et recueil d'armoiries ⁶	Црвено, златен лав / Gules, a lion rampant Or
UNIVERSEEL WAPENBOEK ⁷	Црвено, златен лав / Gules, a lion rampant Or
Collection de blason de couleur ⁸	Златно, лав држи секира, сето црвено / Or, a lion rampant and bearing an axe, all Gules
Recueil d'armoiries coloriées disposées selon un ordre méthodique, et généalogies diverses ⁹	Црвено, златен лав, оружан сино / Gules, a lion rampant Or, armed and tounge Azure
Recueil concernant le blason ¹⁰	Црвено, лав држи секира, сето златно / Gules, a lion rampant and bearing an axe, all Or
Armorial de Gilles le Bouvier ¹¹	Црвено, златен лав седнат на престол држи секира, обете сребрени / Gules a lion Or sejant on a throne Argent and maintaining a halbard Argent
Le blason des armes ¹²	Златно, црвен лав оружан сино / Or, a lion rampant Gules armed and tounge Azure
Livro do Armeiro-Mor ¹³	Црвено, златен лав седнат на престол држи секира, обете природни / Gules a lion Or sejant on a throne proper and maintaining a halbard proper
Tombo das armas dos reis e titulares e de todas as fam'lias nobres do reino de Portugal intitulado com o nome de Tesouro de nobreza ¹⁴	Црвено, златен лав седнат на престол држи секира, обете сребрени / Gules a lion Or sejant on a throne Argent and maintaining a halbard Argent
Blason d'armas ¹⁵	Црвено, златен лав / Gules, a lion rampant Or
Book of arms and crests of different lineages and portraits ¹⁶	Црвено, златен лав држи сина секира / Gules, a lion rampant Or and bearing an axe Azure
Wappenbuch von den Ersten ¹⁷	Црвено, во облаковиден обраб лав, сето златно / Gules, a lion rampant Or within a bordure engrailed Or
ROLL CHRONICLE ¹⁸	Црвено, златен лав со сребрен јазик седнат на престол држи секира, обете сини / Gules a lion tounge Argent sejant on a throne Azure and maintaining a halbard Azure

ФРАНЦУСКИ / FRENCH • ПОРТУГАЛСКИ / PORTUGAL • ШПАНСКИ / SPANISH • ГЕРМАНСКИ / GERMAN • АНГЛИСКИ / ENGLISH

НАВОДИ • ENDNOTES

1 Од 1452, BnF, ark:/12148/btv1b530239650

2 Од 1450 – 1458, Musée des Archives nationales AE/I/25/6

3 Од 1475, BnF, IFN-22041816

4 Од XV, BnF, ark:/12148/btv1b53023962n

5 Од XV, BnF, ark:/12148/btv1b53023969s

6 Од 1543, BnF, ark:/12148/btv1b8470183m

7 Од 1558

8 Од 1501 – 1525

9 Од XVI, BnF, ark:/12148/btv1b53023966f

10 Од XVI, BnF, ark:/12148/btv1b9060744j

11 Од 1454-1458, BnF, ark:/12148/btv1b85285803

12 Од 1597, BnF, ark:/12148/bpt6k79082r

13 Од 1509, Torre do Tombo, cota Casa Real, Cartório da Nobreza, liv. 19

14 Од 1675

15 Од 1496, Biblioteca de Catalunya, 529 ms

16 Од 1501 – 1600, Biblioteca Real

17 Од 1379, <http://digital.ub.uni-duesseldorf.de/ihd/content/titleinfo/1076284>

18 Од 1422-1471, <http://www.google.com/imgres?q=aleks...80&tx=40&ty=60>



Сл.6 Fig Roman d'Alexandre en Prose



Сл.7 Fig Histoires du grant Alexandre de Macedone

романсиерски или гробовнички карактер, каде што речиси рамномерно се испреплетуваат сите веќе посочени хералдички положби на лавот. Должност на македонската хералдика е да открива и да опишува нови извори. Секако, ќе треба да се истражат и документираат и архитектонските дела каде што има грб на Александар Македонски со што значајно ќе се збогатат сознанијата за грбови поврзани со Македонија и со Македонците.

Посочените четири блазонски групи со лав, со различни бои и дополнителни елементи, ги претставуваат припишаните грбови на Александар. ■



Сл.8 Fig Roman de toute chevalerie

to the character of the source, whether of novel or armorial, where all mentioned positions of the heraldic lion nearly evenly intertwine. The duty of Macedonian heraldry is to discover and describe new heraldic sources in this matter. Of course, the architectural works containing the attributed coat of arms of Alexander need to be examined and documented which will significantly enrich the knowledge of coat of arms related to Macedonia and the Macedonians.

The aforementioned four blazon groups with a lion, in different colors and with additional elements, are representing the attributed arms of Alexander. ■

НАВОДИ • ENDNOTES

1 George Cary, *The Medieval Alexander*, Cambridge University Press, 1956, стр. 10

<https://books.google.mk/books?id=rCg9AAAAIAAJ&lpg=PP1&pg=PA10#v=onepage&q&f=false>

2 Л. Милетич, *Една българска александрија от 1810 год.* София, 1936, 3.

3 Види/ See: Горѓе Милковиќ, *Илинденскије револуционерни знамиња и печатаи*, Скопје 2003

4 Повеќе за лавот како симбол види / For more info on the lion as a symbol see: Јован Јоновски, *Симболије на Македонија*, Скопје, 2016.

5 Драгомир Ацовиќ, *Хералдика и Срби*, Београд 2008 стр. 216 – 227

6 Клемен Селовски, *Од грба Александра Великог до грба Македоније*, *Оцило* бр. 9/10, 2016.

7 *Wappenbuch von den Ersten*: gen. "Codex Seffken"